

Alam-Pedja koostöökogu koosolek PLK-de hoolduse teemadel

Teamsis

02. detsember 2020

Algus 16:00, lõpp 20:10

Protokollis ja juhatas: Kaili Viilma.

Osalejad (*Teamsis*): nimekiri **Lisa 1**.

Päevakord:

1. Muudatustest Keskkonnaametis 2021. aastal, Alam-Pedja kaitse-eeskirja muudatustest seoses veemootorsõidukitega ja Alam-Pedja osast LIFE IP kliimaprojektis (Kaili Viilma)
2. Keskkonnainspektsiooni visioon Alam-Pedja külastuskorralduse probleemide leevendamiseks ning ohjamiseks; ülevaade 2020. a. menetletud rikkumistest (Kristi Loit)
3. Niitude ökosüsteemi teenuste hindamisest (Aveliina Helm)
4. RMK 2020. a Alam-Pedjal tehtud külastuskorralduslikud ja loodushoiutööd ja kavandatud tegevused 2021. a. (Malle Oras)
5. Üldplaneeringute teadaolev hetkeseis (Kaili Viilma)

Kokkuvõte:

1. Kaili Viilma – muudatustest Keskkonnaametis 2021. aastal, Alam-Pedja kaitse-eeskirja muudatustest seoses veemootorsõidukitega ja Alam-Pedja osast LIFE IP kliimaprojektis

1.1. Muudatused Keskkonnaametis 2021. aastal

Klientide jaoks ei tohiks suhtluses midagi sisuliselt muutuda. Regioonid kaovad, aga piirkondlikud spetsialistid jäävad, kuigi alluvad kesksele osakonnale. Struktuuri skeem allpool:

Juhtimise valdkond <ul style="list-style-type: none">▪ Keskkonnahariduse ja kommunikatsiooni osakond<ul style="list-style-type: none">• Keskkonnaharidusbüroo▪ Strateegia- ja analüüsiosakond▪ Klienditeenindus- ja personaliosakond▪ Haldusosakond	Järelevalve valdkond <ul style="list-style-type: none">▪ Uurimisosakond▪ Õigusosakond▪ Järelevalve osakond<ul style="list-style-type: none">• 15 maakondlikku bürood▪ Keskkonnatasude osakond
Keskkonnakasutuse valdkond <ul style="list-style-type: none">▪ Kliima ja kiirgusosakond<ul style="list-style-type: none">• kiirguskaitsebüroo• kiirgusseirebüroo<ul style="list-style-type: none">• sh kiirguslabor• kliima- ja välisõhubüroo▪ Ringmajanduse osakond<ul style="list-style-type: none">• Jäätmebüroo• Maapõuebüroo• Keskkonnakorralduse büroo▪ Veeosakond▪ Keskkonnakasutuse järelevalve arendusosakond	Eluslooduse valdkond <ul style="list-style-type: none">▪ Looduskaitse planeerimise osakond<ul style="list-style-type: none">• Liigikaitsebüroo▪ Looduskaitse korraldamise osakond<ul style="list-style-type: none">• Maahoidusbüroo• Loodushoiutööde büroo• Jahinduse ja vee-elustiku büroo▪ Looduskasutuse osakond▪ Metsaosakond<ul style="list-style-type: none">• sh metsaseemnelabor• Eluslooduse ja kalanduse järelevalve arendusosakond

Alates 2021. a. peaks rikkumistest jm. olulisest keskkonnainfost teavitama riigiinfo telefonil 1247 (üks number 24 tundi päevas 7 päeval nädalas). Vähemalt esialgu jääb toimima ka number 1313.

1.2. Alam-Pedja kaitse-eeskirja muudatustest seoses veemootorsõidukitega

Kuna aastaid on kaitseala valitseja väljastanud samasisulisi kooskõlastusi veemootorsõidukite kasutamiseks kindlatel tingimustel, siis otsustati kirjakoormuse vähendamiseks panna need standardised tingimused juba kaitse-eeskirjadesse. Korruga muudetakse nelja kaitseala samasisulisi veemootorsõidukite punkte, kogu eeskirja ei avata ja piirmuudatusi ega muid kaitsekorra muudatusi ei tehta. Hetkel on tegu veel Keskkonnaametis sisendite ringil käinud nn. väljatöötamiskavatsusega ja ametlik avalikustamine ehk maaomanike ja huvigruppide kaasamine seisab veel ees.

Alam-Pedja LKA-l reguleerivad ujuvvahenditega liiklemist kaitse-eeskirja § 4 lg 8 ja 9 ning § 5 lg 1. Kaitseala kaitse-eeskiri on seni võimaldanud kaalutusotsusega anda lubasid mootoriga varustatud ujuvvahendiga sõitmiseks Pedja jõel suudmest ülesvoolu kuni Põltsamaa jõe suubumiskohani ehk Pedja jõel ja Põltsamaa jõel, kuid Pedja jõe ülejäänud lõigul, mis jääb Alam-Pedja LKA piiresse, pole mootoriga ujuvvahendiga sõitmine lubatud (sh ka kaalutusotsusega).

Praegu eeskirjas	Kavas eeskirja muudatusena
<ul style="list-style-type: none"> • Kaitsealal on lubatud mootorita ujuvvahendiga sõitmine. • Veesõidukite maksimaalseks lubatud kiiruseks kaitsealal on 30 km/h, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud tegevuses, sihtkaitsevööndis kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses. • Kaitsealal on keelatud mootoriga ujuvvahendiga sõitmine, välja arvatud Emajõel Emajõe-Pedja-Põltsamaa piiranguvööndi ulatuses, Elva (Ulila) ja Ilmatsalu jõel ning kaitseala valitseja kirjalikul nõusolekul ka Pedja ja Põltsamaa jõel. • Suurvee ajal on mootoriga veesõidukiga keelatud jõesängist väljuda. Jettidega, skuutritega, veerolleritega ja hõljukitega sõitmine on keelatud kogu kaitsealal. • Järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud tegevuses, sihtkaitsevööndis kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses on mootoriga veesõidukiga sõitmine lubatud kõikidel jõgedel ja üleujutatud aladel. 	<p>§ 4 Lubatud tegevus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaitseala vetel on lubatud mootorita ujuvvahendiga sõitmine. • Sisepõlemismootorita ujuvvahendiga on lubatud sõita Emajõel, Elva (Ulila) ja Ilmatsalu jõel ning 11. maist 31. detsembrini Põltsamaa jõel ning Pedja jõel suudmest ülesvoolu kuni Põltsamaa jõe suubumiskohani. • Sisepõlemismootoriga on lubatud sõita kiirusega kuni 30 km/h Emajõel ja kuni 10 km/h Elva (Ulila) ja Ilmatsalu jõel ning 11. maist kuni 31. detsembrini kuni 10 hj sisepõlemismootoriga Pedja jõe suudmest ülesvoolu kuni Põltsamaa jõe suubumiskohani. • Muudel juhtudel on mootoriga ujuvvahendiga sõitmine lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. • Kogu kaitsealal on lubatud sisepõlemismootoriga ujuvvahendiga sõitmine järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. <p>§ 5. Keelatud tegevus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaitsealal on keelatud jettidega sõitmine. • Suurvee ajal on mootoriga veesõidukiga keelatud jõesängist väljuda, v.a. kaitseala

	valitseja nõusolekul, järelevalve- ja päästetöödel ning kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel.
--	--

Arne Ader: Alam-Pedjal on peaasi, et eriluba peaks olema mõistlikult antav, et niisama rikkujatel ja loata kihutajatel ei tekiks omamoodi eeliseisundit.

Pille Tammur: Mistahes reeglitel pole mõtet, kui ei kaasne järelevalvet

Viljar Ives: Alam-Pedjal pole kunagi nii halvasti läinud rikkumiste mõttes kui praegu, vanajõgedesse pannakse salavõrke, luhtadel ja jõel on kihutajaid palju.

Pärtel Lang: 30 km/h kiiruspiirang jõel üldse ei tööta, sedasi sõidavad vaid need, kel pole võimsama mootoriga paati. Vastavad sildid tuleks üles panna.

Arvi Põltaas: Hiljuti sai Põltsamaa jõel nähtud jetidest ja nende numbritest KKI-le pildid saadetud ja tahaks teada, kas sellest midagi on saanud? Jätkuvalt tahaks kalapüügieskirjas keelata kaitsealal allveepüügi ahingutega.

Kristi Loit ei osanud rikkumise kohta vastata, kuna menetlus pole tema töölaual, kuid uurib.

Kaili Viilma uurib kalapüügieskirja muudatuste sisu ja tausta.

1.3. Alam-Pedja osast LIFE-IP kliimaprojektis

10-aastast suurt projekti (kuni 20 milj. eur) hakkas Keskkonnaministeerium kokku panema 2020. a. kevadel. Alam-Pedja osa sai paljude osapoolte – Eesti Loodushoiu Keskus, Eesti Maaülikool, maahooldaja Lynxland, Keskkonnaamet, Riigimetsa Majandamise Keskus, Tartumaa Jahimeeste Selts, Eestimaa Looduse Fond – panustamise tulemusena valmis, kuid teised projekti osad kahjuks mitte. Seetõttu jäi projekt esitamata. Sügisel esitati Euroopa Komisjonile uus lühitaotlus, mis seal heaks kiidetud ja lubati täismahuline projektitaotlus esitada 2021. a kevadeks. Keskkonnaministeerium värbas endale sedakorda appi konsultandid ja detsembri lõpuks tuleb igal osapoolel oma kevadel koostatud projektiosad läbi vaadata ning vajalikud parandused ja ajakohastused teha. Jaanuaris tulevad ühised arutelud lõpliku projekti kokkupanekuks. Alam-Pedja osa on projektis ca 7,7 milj. eur.

Kevadel kokku pandud projekti versioon on teadmiseks AP KOKO liikmetele **Lisas 2**.

2. Kristi Loit – Keskkonnainspektiooni visioon Alam-Pedja külastuskorralduse probleemide leevendamiseks ning ohjamiseks; ülevaade 2020. a. menetletud rikkumistest

Ettekanne koos statistikaga **Lisas 3**. Tutvustas eraldi kaardil ka kevadel paigaldatud infosiltide asukohti, mis vähendasid rikkumiste osakaalu.

Viljar Ives: Kas ei võiks kaitseala piirile jõe äärde panna videovalve silti koos kaameraga? Kui keegi kaitsealale siseneb, siis on kohe näha ja lõputult ei sõida ükski jeti.

Otsus: Videovalve võimalust arutatakse uuel aastal ühtses Keskkonnaametis.

Triin Libe: Videovalve puhul pole endiselt kiivri alt nägu tuvastatav ja jetinumbrid pole endiselt registrisse kantud.

Viljar Ives: Osad kaitseala sildid on ka rikkujate poolt teadlikult ära "koristatud". Abis oleks siiski füüsilistest tõketest, millest palju on räägitud.

Kristi Loit: Kevadel pandi sildid suuremate rikkumistega kohtadesse ja sealt rikkumised kadusid. Kõige suurem probleem on luhahooldusteedega. Kaebusi telkimise ja lõkke tegemisse kohta pole KKI-le laekunud. KKI ei tohiks ütelda rikkumisest teatajale, et pole mõtet teate peale välja tulla, vaid peab püüdma tuvastada, kust on sõiduk vette lastud ja kuhu suundutakse.

Triin Libe: Jetikeelusildid tuleks paigaldada vähemalt Rekule.

Kaili Viilma: Kevadeks vaatame Alam-Pedja vajalikud infosiltide asukohad ja võimalikud laagripaigad Jõesuust Rekuni üle, jälgime, mis hakkab toimuma Peipsiveerel ning küsime oma esialgsele nägemusele Alam-Pedja KOKO-lt seisukohta.

Viljar Ilves: Kõlab veidi sedamoodi, et looduskaitsealade kaitse printsiip on "et kui on nõudlust seda ekspluateerida, siis peab looduskaitseala pakkumisega järele tulema", tegema teid, platse, hotelle jne.

Arvi Põltaas: Luhateedele pargitud autod on suur probleeme ja luhateedele tuleb paigaldada sissesõidukeelumärgid; see aitaks kaasa järelevalvele ja salaküttimise, röövpüügi ohjamisele. Tossavaid lõkkeid olen ise kustutanud, jettidest koos piltidega KKI-le teada andnud. Looduskaitsealal ei pea tingimata inimestel looduses puhkamise võimalusi pakkuma, see on ikkagi liikide jm loodusväärtuste kaitsmise paik.

Viljar Ilves: Lätlased kiidavad eestlaste suurt liberaalsust kalastamisel ja inspeksiooni leebemat suhtumist.

Kerli Pettai: Uues kalapüügieeskirjas ei ole käsitletud allveepüüki. Uues eeskirjas on kalapüügikoguse koguselised piirangud ahvenale, haugidele, kohale, latikale, lõhele, forellile. Vanajões ei tohi võrguga püüda ja peajõge ega vanajõge ei tohi võrguga kinni panna.

Arvi Põltaas: Kaitsealadel võiks olla allveepüük keelatud.

Märt Öövel: Kui õngpüünistele pannakse kalade koguseline piirang, siis kas sama ei saaks panna ka allveepüügile?

Otsus: Kaili teeb hiljemalt 03.12.2020 ettepaneku kalapüügieeskirja allveepüügi keelu seadmiseks või vähemalt koguselise piirangu seadmiseks kaitsealadel.

Viljar Ilves: uute laagripaikade põlistamisel tuleb ka arvestada, et prügistamise jms saame võib-olla kontrolli alla aga millist mõju võiks avaldada sisuliselt ööpäevaringne lõkkeplatside kasutamine suurulukitele sh. suurkiskjatele migratsiooni mõttes. Kui iga natukese maa tagant on lõkkeplats ja häiring, siis kuidas loomad liiguvad ja kas üldse liiguvad.

Kaili Viilma: Seda peame arutama siis, kui võimalikud kohad on välja valitud.

3. Aveliina Helm – niitude ökosüsteemi teenuste hindamisest.

Ettekanne on salvestatud ja järele vaadatav järgmisel lingil: <https://youtu.be/dXoHMZ3UA7k>

Aveliina Helm: Kui tehakse TÜ-le ettepanek kaardistada pikemaks perspektiiviks uuringuteemad niidukooslustega seoses, siis ootavad nad kindlasti uurimisteemade ettepanekuid ka Keskkonnaametilt ning Alam-Pedja koostöökogult.

Kaili Viilma: Eeloleval talvel paneb Keskkonnaameti maahoolduse ja liigikaitse valdkond kokku uurimise/pikaajalise seire lähteülesande lamminiitude erinevate majandusrežiimide ja -võtete mõjude selgitamiseks elustikule. Lähteülesande täpsustamiseks küsitakse eelduslikult sisendit ka spetsialistidelt väljastpoolt Keskkonnaametit.

4. Malle Oras – RMK 2020. a Alam-Pedjal tehtud külastuskorralduslikud ja loodushoiutööd ja kavandatud tegevused 2021. a.

Malle Oras: Mures selle pärast, et ürituste korraldajad ei pea oma tegevust kaitsealadel kellegagi kooskõlastama, kuigi võidakse tekitada olulisi kahjustusi või häiringuid.

Kaili Viilma: Räätsamatkade hea tava töötati EMÜ eestvedamisel ning vastavate mõjude uuringute tulemusena välja ning seda püüti ka propageerida. Soomaa piirkonna turismikorraldajad on vedu võtnud, aga mujal selle tava järgimist kohustuslikuks ei saa teha. Piirangud tulevad ikka kaitse-

eeskirjast ning väikeset gruppidega kaitsealale minek ei vaja kaitseala valitseja luba, kuigi sellel võib intensiivse kasutuse korral kahjulik mõju olla.

Malle Oras: Võimalikult kiiresti oleks vaja teada hädavajalike infosiltide arvu ja kuhu ning millised infosildi paigaldada.

Naela ja Rasti laagripaigad said 2020. a. korda – laavu, kemps ja puude varjualune + lõkkerest. Kirnal uuendatakse 2021. a. Pikknurme silda ja Selli-Sillaotsa teise parkla katus läheb vahetusse.

Õppe- ja matkaradade infotahvlite alused vajavad väljavahetamist ja küsimus on sellel teemal, kas püüame ikkagi senist stilistikat säilitada? A3 formaadis infotahvlid sinna palele ei mahu.

Arne Ader: Alam-Pedja infoposti disain on unikaalne ja ilus ning seda võiks võimalusel säilitada. Pikad heietused infotahvilil metsas ei tööta, parem panna QR kood. Infotahvlid on vast 17 aastat püsinud. Jääks pigem haavapostile kindlaks.

Malle Oras: Püüame siis vähema teksti ja haavapostidega hakkama saada.

Jaak Volmer: Selli-Sillaotsa majakene Palupõhja poolses otsas on halvas kohas tee ääres ja seda seal tolmus ei kasutata, vaid majake tuleks kuskile teest eemale tõsta, näiteks tiigi kaldale.

Otsus: Malle Oras püüab edasi toimetada haavapostide ja infotahvlitega ning uurib Selli-Sillaotsa raja puhkemajakese ümbertõstmise võimalusi tiigi kaldale.

Otsus: Kaili Viilma küsib Priit Voolaidilt RMK 2021. a tööde plaane kirjalikult, kuna Arvi Põldeas ootab endiselt kontakte projekteerijatega. VASTUS Lisas 4

Otsus: KeA pakub välja, millise sisuga sidid panna suletavatele luhateedele. Viljar Ilves on valmis katseks esimese tee sulgema.

5. Üldplaneeringute hetkeseis

Ühtegi kohaliku omavalitsuse esindajat koosolekul ei osalendu ja neilt ei olnud võimalik üldplaneeringute kohta küsida. Keskkonnaamet on läbi vaadanud ja kommentaaridega tagasi saatnud Tartu linna üldplaneeringu, milles palus lisada heinalaadimise koha Kärevere sildade vahelisele alale. Samuti on Keskkonnaametile saadetud seisukohavõtuks Tallinn-Tartu maantee Kärevere-Laeva lõigu eskiisjoonis, mille realiseerimine eeldab Alam-Pedja looduskaitseala ja ka Alam-Pedja loodus- ja linnuala ehk Natura ala piiri muutmist Kärevere teemaja taga. Loodusväärtusi teekoridoris kaardistatud ei ole, kohe teekoridoriga piirneb üks vääriselupaik riigimaal ning III kategooria kaitsealuse liigi leiukoht.

Muude Alam-Pedja piirkonda puudutavate valdade üldplaneeringuid ei ole veel läbivaatuseks esitatud.

Andres Põhjala: Reku tee muudetakse Suure-Antsu teeks, kuna praegune Reku tee nimi on väga eksitav. Vallale tuleks seda vajadust meelde tuletada.

Jaak Volmer: Kui Käreveres läheb tearenduseks, siis peab loomade ülekäigukohtade vajaduse väga hoolega meeles pidama ja kindlasti hoolega läbimõeldult rajama. Hundid ilmselt pelgavad punaseid poste.

Viljar Ilves: Vahel ikka käivad loomad postidega teelõigust üle, põdrad on jahi käigus nt üle läinud, aga häiring on see kindlasti. Aruvälja uuringukohale tellis Maanteeamet uuringu ja sinna pandi ka kaamera üles. **Võiks Maanteeametist uurida, kui palju ja kes liiguvad.**

Kaili Viilma: Kui Maanteeameti initsiatiivil Alam-Pedja LKA kaitse-eeskirja muutmise piirikorrektsiooni tõttu käivitatakse, siis on võimalik kaaluda ka jahimaade piiri muutmist, millest korduvalt on räägitud.

Kristi Loit: Sai vahepeal teada, et Laashoone silla jetisõitjad anti uurimiseks Viljandi büroole, kes tuvastas ühe jeti, mis oli väidetavalt edasi müüdnud ja pole veel tuvastatud, kellele. Teise jeti värvus ei klappinud piltidel jäädvustatud värviga, kuigi number klappis. **Uurib veel Kulu soo rikkumiste menetluste progressi ja annab tulemustest teada.**

KOKKULEPPED:

- 1. Kaili Viilma esitab veel kord jahinduse ja vee-elustiku büroole ettepaneku veealuse kalastamise keelustamiseks kaitsealade vooluveekogudel**
- 2. Jõeliikluse videovalve võimalust arutatakse uuel aastal ühtses Keskkonnaametis.**
- 3. Kevadeks vaatab Keskkonnaamet Alam-Pedja vajalikud infosiltide asukohad ja võimalikud laagripaigad Jõesuust Rekuni üle, jälgime, mis hakkab toimuma Peipsiveerel ning küsime oma esialgsele nägemusele Alam-Pedja KOKO-lt seisukohta**
- 4. Malle Oras püüab edasi toimetada haavapostide ja infotahvlitega ning uurib Selli-Sillaotsa raja puhkemajakese ümbertõstmise võimalusi tiigi kaldale.**
- 5. Kaili Viilma küsib Priit Voolaidilt RMK 2021. a tööde plaane kirjalikult, kuna Arvi Põldaas ootab endiselt kontakte projekteerijatega. VASTUS Lisas 4**
- 6. KeA pakub välja, millise sisuga sidid panna suletavatele luhateedele. Viljar Ilves on valmis katseks esimese tee sulge**
- 7. Keskkonnaamet peab rõhutama loomade ülekäikude rajamise vajadusele Kärevere sillast algava teelõigu ehitusprojekti menetluse käigus.**
- 8. Keskkonnaamet uurib Maanteeametilt, kui palju ja kes liiguvad Aruvälja lõigul videokaamerate info alusel**
- 9. Kristi Loit uurib kolleegilt Kulu soos aset leidnud rikkumismenetluse tulemusi ja annab koostöökogule teada**

Protokollis

Kaili Viilma

Lisa 1. Osalejad

1. Airi ?
2. Andres Põhjala,
3. Arne Ader,
4. Arvi Põldaas,
5. Aveliina Helm
6. Ede Möldre
7. Egon Narits
8. Jaak Volmer
9. Kaili Viilma
10. Kerli Pettai
11. Kristi Loit
12. Malle Oras
13. Märt Öövel
14. Pille Tammur
15. Piret Valge
16. Pärtel Lang
17. Ragnar Kapaun
18. Raimond Pihlap
19. Triin Libe
20. Urmas Sellis
21. Viljar Ilves